

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE.

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Zdravstveno dravico (Izven Chicago) in Kanačo \$6.00
na leto, \$5.00 za pol leta, \$1.50 na četrti letar, na Chicago in Cicero
\$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inosemstvo \$6.00.Subscription rates: for the United States (except Chicago) and
Canada \$5.00 per year, Chicago and Cicero \$7.50 per year, foreign
countries \$6.00 per year.Come oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenarodnih
članov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti,
drame, pesmi itd.) se vračajo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil
poštnino.Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications
and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts,
such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only
when accompanied by self-addressed and stamped envelope.Naslov na vsa, kar ima stik s listom
PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju na primer (July 31, 1943), poleg vašega imena
na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Pono-
vite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Preiskava gibanja španskih fašistov

Predlog demokratskega kongresnika Coffeeja iz države Wash-
ingtona za korenito medameriško preiskavo delovanja španskih
falangistov (fašistov) v ameriško-latinskih republikah je prišel
zelo kasno, vendar je še vedno potreben in na mestu. Bolje kasno
kot nikoli!Odmevi tega predloga iz latinske Amerike so zelo ugodni iz ve-
čine republik. Zlasti uradni krogi v demokratični republiki Ur-
ugvaj v Južni Ameriki, ki zelo težko prenašajo nesramno propa-
gando španskih falangistov, zaveznikov italijanskih fašistov in
nemških nacistov, pozdravljajo ta korak v Washingtonu in mu
žele največ uspeha.Demokratični krogi v ameriško-latinskih republikah imajo pa
svoje pomisleke, da bo kaj učinkovitega iz nameravane preiskave.
Na lanski konferenci Panameriške unije v Rio de Janeiru je bila
odrejena preiskava glede petokolonialnih aktivnosti v latinskih re-
publikah in imenovan je bil odbor v ta namen. Ta odbor je bil
pridno na delu; zasledoval je agente španskega diktatorja Franka
od Mehike do Argentine in nakopičil precej materiala velike važ-
nosti.Ampak poročila tega odbora do danes še ni v javnosti in zbrani
material, ki je vsekakor zelo obtežen za španske falangiste in
petokolonice v latinski Ameriki, še vedno počiva v nekem kotu.
Kdo je zadržal zbrane dokaze? Obtožilni kazalec drži proti-
državnemu departamentu v Washingtonu. Znano je, da krogi
državnega departamenta uganjajo ves čas vojne apizarsko politiko
napram fašistični Španiji in iz tega razloga nočejo gloričati ničesar,
čim se bi ameriška vlada zamerila diktatorju Franku in po-
kvarila njegovo "nevtralnost"—kakor da je Franko res nevtralen.
Skandal je, če so ti krogi zadržali evidenco preiskovalnega od-
bora Panameriške unije! To bi pomenilo, da je vsaka nadaljnja
prčena preiskava brez pomena, dokler ni najprvo preiskani tudi
državni departament in očisteni vseh fašističnih prilizencev.
Ampak diktator Franko je vsak dan večja ničla—čim hitreje prihaja
Hitlerjev poraz—kar pomeni, da je Frankova "nevtralnost" vedno
manj vredna za Ameriko. Tudi največji tepel v državnem de-
partamentu morajo to vedeti.Španski falangizem v Ameriki ne bo kar tako izginil po porazu
nacističnih diktatorjev v Evropi; prelevil se bo v drugo giba-
nje pod drugimi imeni, a nič manj sovražno demokraciji. Iz tega
razloga je nujno potrebno, da se vrši nova preiskava in da pride
v poštev vse dokazilni material, ki ga je že zbral preiskovalni
odbor Panameriške unije.

Ekstremisti nadaljujejo privatno vojno

Jugoslovanski ekstremisti v Ameriki, šovinistični in komu-
nistični, nadaljujejo svojo privatno vojno. Srbski šovinisti pri
"Srbski narodni obrani," katere kontrolira srbsko jednoto Srbsko
narodno zvezo, nadaljujejo vojno s Hrvatji. Pred nekaj dnevi so
ti ekstremisti sprejeli resolucijo, v kateri napadajo sedanjo jugo-
slovansko vlado—čes da je pod kontrolo Hrvatov!—in pozivajo
kralja Petra, naj odslavi hrvaške in slovenske ministre in se raz-
glasi za kralja Srbije, na Jugoslavijo naj pa pozabi, ker je ni več
in ker je—ne sme biti več.Pisci te famozne resolucije se nazivajo "iskreni Američani srbskega
porekla," v isti sapi se pa "spoštljivo obračajo na njegovo
veličanstvo"—česar iskreni Američani ne delajo pod nobenim po-
gojem. Iskreni in demokratični Američani nimajo smisla za kralje!Na drugi strani jugoslovanski komunistični ekstremisti nado-
ljujejo svojo privatno vojno z Mihajlovičem. Novejša in količkej
zanemljiva poročila, ki niso tendenčna ali inspirirana iz znanih
gned, pričajo, da so se četniki in "partizani" združili v Eosni in
Crni gori in danes skupaj napadajo okupatorje. Z ozirom na
situacijo, kakršna je danes v Jugoslaviji, je to stanje popolnoma
logično—ampak za komunistične ekstremiste ne sme biti tega
stanja; zanje je "logično," da četniki s svojim vodstvom vred še
nadalje nosijo pečat "izdajstva."Časnikarska agencija ONA je pred kratkim poročala, da gene-
ral Mihajlovič ne pripada nobeni politični stranki, nekaj dni kas-
neje pa je poročala, da je Mihajlovič "hud srbski nacionalist."
Jasno je, da obče ne more biti res; jasno je, da pisci te agenture
pomagajo ekstremistom.Nam ni za Mihajlovičovo osebo (ko so se mu pred enim letom
njegovi sedanjci najhujši napadalci še prav po pasje lizali, smo
rekli, da so "silly"), je nam pa za resnico. Do danes še nismo
videli v tisku niti ene Mihajlovičeve strankarske izjave, videli pa
smo njegov pozdrav "veliki ameriški demokraciji, katere navdu-
šje bojovnike v svobodnih gorah Jugoslavije."Da si srbski šovinistični ekstremisti v Ameriki prisvajajo Mi-
hajloviča in mu delajo lizunske poklone, ni to še noben dokaz, da
je on res to, kar oni hočejo, da bo. Do danes Mihajlovič še ni
nikjer izjavil, da je to, kar ekstremisti hočejo, da je.Šovinisti še ližejo tudi kralju Petru, toda prej omenjena ONA
poroča, da je zdaj kralj Peter sam v vidovdanskem govoru "po-
hvalno imenoval partizane, ni pa omenil Mihajloviča." Kaj naj
to pomeni? Ali pomeni, da je Peter postal "partizan" in ne mara
več četnikov? Smešno! Peter je v svojem govoru apeliral na
slogo in edinost VSEH gerilcev v Jugoslaviji—kar je silno raz-
kačilo ekstremiste pri Srbobranu.Konfuzija je vedno večja—in tudi bo vedno večja, dokler bodo
jugoslovanski ekstremisti v Ameriki, šovinistični in komunistični,
imeli svoj hopsas-piknik in bodo za svojo zabavo suvali demo-
kracijo z nožem v hrbet.Glasovi iz
naselbin

Poročilo zastopnika

Hermine, Pa.—Danes je sobo-
ta in vreme ni nič kaj ugodno,
pa sem si vzel čas, da napišem
ta dopis. Zvečer se vrši seja za-
radi pogreba pokojnega Franka
Srebrnaka, ki je podlegel po-
škodbam zadobljenim v rovu na
Etni št. 1. Pobil ga je 6. julija,
ko se je nanj s stropa usulo ka-
menje, ki bi kmalu zasulo tudi
njegovega sodelavca Martina
Urano, ki ga je le malo opraska-
lo in dela naprej.Frank Srebrnak je tretji dan
po nesreči poškodbam podlegel
v bolnišnici v Greensburgu. Zlo-
milo mu je obe nogi in dobil je
tudi notranje poškodbe, menda
pa mu je tudi hrbtenico poško-
dovalo. Sicer je bil pri zavesti,
svojemu sodelavcu pa je rekel,
da ima dovolj, kar je tudi žal
bilo res. Frank zapuščal žalujo-
čo ženo, hčerko in dva sinova, ki
sta oba pri vojakih. Mlajši sin
je že prišel pogledat svojega oč-
ta zadnjikrat, starejši pa je baje
na poti iz Oregona. Ker je pot
dolga, se je pogreb odložil do
njegovega prihoda. Oče, mati in
hčerka so člani našega društva
SNPJ. K nam so prišli po zdru-
ženju s SSPZ od društva 80.Pokojni Srebrnak je bil doma
iz vasi Hrušica in v Ameriko je
prišel še mlad. V tej deželi je
bival okrog 35 let. Bil je mirne
narave in splošno priljubljen.
Že več let je živel v svojem do-
mu. Franku ohranimo trajen
spomin, prizadeti družini pa iz-
reka mo naše globoko sožalje.
Tako je končal spet eden trpin,
ki mu življenska pot ni bila po-
stлана z rožami. Članstvo našega
društva bo pač moralo poskrbe-
ti, da nadomesti vrzel v svojih
vrstah z novimi člani.Dne 4. julija sem se podal na
Canonsburg in Strabane, ker se
je tam vršil piknik v korist
SANSa in JPO-SS. Udeležba je
bila prilična, kajti večina ljudi
je naslednji dan morala na delo.
Naročniki na Prosveto so pono-
vile družine Pogoreltz, Sketel,
Retzel, mrs. Zupančič, J. Kos-
mač, družina Vodišek in mrs.
Kocjan. Zadnja je baš čitala pi-
samo od svojega sina, ki se naha-
ja nekje čez lužo. Fant je bil
dokaj aktiven na društvenem
polju, pa v pismu vprašuje o
društvenem življenju. Tudi nje-
gova mati rada pomaga pri dru-
štvenih aktivnostih. Kosmačeva
hčerka mi je pripovedovala o
svojem možu Johnu Opeki, ki je
letalski poročnik, kakor sem že
enkrat prej poročal. Koklička
hčerka je ponovila naročnino na
Proletarca, njen oče pa je spal,
ker opravlja ponočno delo.Med rudarji je sedaj precej
konfuzije, kakor bi rekel čikaški
Vidmar, ki so po povzročili na-
zadnjaki v kongresu. Ta indus-
trijska spada ljudstvu, ne pa pri-
vatnim izkoriščevalcem, ki so
uspehi, da je kongres sprejel
zlobni protistavkovni zakon, ka-
tereza pa je Roosevelt vetiral,
pa so ga proti njegovemu vetuspet osvojili. To je jasen dokaz,
da bodo morali delavci postaviti
svoje kandidate za zastopnike,
ako bodo hoteli imeti prijateljski
kongres, kajti predsednik
sam ne zmore vsega.Zadnjič sem poročal, da je bil
naš dom okraden. Razpisali smo
\$50 nagrade za onega, ki izsledi
zlikovce. To je menda pomagalo
in štirje fantalini so bili pri-
jeti, ki pa niso naše vrste ljudi.
Sedaj so pod ključem in obrav-
nava se bo vršila na okrajnem
sodišču v Greensburgu, ukrade-
no blago so pa že zapravili in
društvo bo težko kaj dobilo. Go-
tovo bodo dobili vsak par let.
Imamo pa zadoščanje, da ne bo
šeel sum na domače ljudi.Pri nas vsepolek popravljajo
domove in iz kompanijskih hiš so
napravili res lepa stanovanja,
kar je pač dokaz, da ljudje za-
služijo in znajo novce obrniti v
pravo smer. Oni dan je prinesla
naročnino za Prosveto mrs. Con-
cilija Škof iz Cheswicka. Hvala!
Naročnino sta tudi ponovila
Katty Zugar in Tone Rahne.
Člani društva št. 87 se uljudno
vabijo, da se udeležijo seje dne
1. avgusta.

Anton Zornik, zastopnik.

S pota

V Duluthu, Minnesota, kjer je
moj dozdevni dom, odkar sem
zapustil moj ljubi rojstni kraj
v Sloveniji, se še vedno največ
pomudim. Le od časa do časa
obiskujem rojake po železnem
okrožju minnesotskem, ki ni da-
leč od Dulutha.Danes se godi v Sloveniji to,
kar je prerokski pesnik že davno
zapisal: "Tuge imaš in ne do-
broj. . . Danes plaka vsa Slo-
venija pod silno težo krivice, ta-
ko pozna le tuge in nobenih do-
broj. Tujčeva peta je nanjo stopi-
la s tako silo, da se zvija njen
rod, ječi in umira mladina in
starina. Kdaj ji zasije solnce
lepših dni? Vse izgleda, da ta
dan ni več daleč, kajti zavezni-
ške sile se polagoma pa gotovo
bližajo njenim mejam. Takrat
se bo naša Slovenija sprostila,
osvobodila in okrepila, kajti za-
sijalo ji bo solnce svobode. Am-
pak takrat še ne bo konec gorja
in trpljenja. Vojna bo pustila
velike rane, ki jih bo zacelil le
čas. . .Prejemam večinoma vse slo-
venske časopise, zakar se zahva-
ljujem uredništvom in upravnis-
tvom. Ti prihajajo brezplačno.
Pri tem je ena izjema. Pošiljajo
mi jih prijatelji sem v bolnišni-
co St. Marys, kjer se nahajam
že dokaj let, večkrat pa grem na
krajše ture po bližnjih sloven-
skih naselbinah.Tam od Zlatih vrat iz San
Francisca poreča rojak J. Bartol
o raznih dogodkih, o smrti osla-
belega prvaka minnesotskega
Geo. Stepana. Bil je poznan
prvotnim našim naseljencem in
vidi se ga na sliki med grupo
rojakov na sestanku KSKJ na
Elyju. Pozneje, ko je odšel na
zapad v državo Utah, je omenje-no jednoto pustil. Moja potova-
nja so me večkrat zanesla tudi v
državo Utah in tako sem se več-
krat ustavljal tudi pri omenjenem
rojaku. Bil sem tudi na ženi-
tovanjih njegovih otrok. Blag mu
spomin, njegovi družini pa iskro-
no sožalje.Ko sem potoval po zapadu,
sem se seveda tudi ustavil v Ca-
liforniji pri rojaku Bartolu. Raz-
govarjala sva se o tem in onem,
vmes pa si gasila žejo z dobro
kapljico, ki jo znajo napraviti iz
domačega grozdja. Spominjam
se najinih pomenkov, ko je ka-
zal aliko starega naseljence Ra-
biča iz Calumeta, Mich. Opis o
tem naseljenju je bil priobčen v
knjigi Amerika in Amerikanci.
Bartol je šel rad na roke svojim
znancem in prijateljem. Kakor
omenja v dopisu, je njegov sin
že deset let pri mornarici. Upam,
da bo Bartol še večkrat kaj na-
pisal za naše časopise. Želim
mu zdravja, kajti to je pač naše
največje bogastvo.Večkrat mi je že ta ali oni re-
kel v bolnišnici, češ, zate je lah-
ko, ker imaš denar. To sem vzel
z raznimi občutki na znanje.
Resnica je, da čim več imaš, tem
več ti zaračunajo; kadar nimaš
nič, se te pa itak vsakdo ogiblje.
Lahko rečem, da se sedaj dokaj
dobro počutim, toda menda le
navidezno, zdravnik pa moraš
drago plačevati. Pred leti sem
se počutil na vlakih kot doma.
Drugače pa je sedaj: če grem le
za par ur na vožnjo, si že želim
počitka in miru. Kljub temu
upam, čim se vojna konča, da se
odpravim na daljše potovanje,
na zapad, čez Colorado in čez
državo Utah ter naprej v soln-
no Californijo. Do svidenja, ro-
jak J. Bartol in ostali rojaki!

Matija Pogorelec.

Barbičeva kolona

Cleveland, O.—Dne 11. julija
se je vršila seja federacije dru-
štev SNPJ in po seji je neki član
omenil, zakaj ne bi federacija
protestirala proti uredniku Ena-
kopravnosti, ki vtika svoj nos v
zadeve Prosvete. Rekel sem, da
federacija ni prostor za take
stvari, ki jih sploh ni treba. So
druge metode za to, ampak kdo
se naj ukvarja s "šloveki," ki
ne morejo pokazati niti ene za-
sluge, da so kdaj storili kaj do-
brega za narod, ki jim daje živ-
ljenski obstoj, brez katerega bi
jim slaba predla. To so nepo-
biti fakti. Čemu torej natolce-
vanje o stoletjih?V Enakopravnosti so kritični
dopisi redki, dne 17. junija pa se
je pojavil dopis Ivana Slobodni-
ka iz Kansas Cityja, Kans., v
katerem se dopisnik poslužuje
besede "zlafar," ki jo včasih ra-
bi Joško Penko, dasi on ni kriv
te rabe ne dopisa. To je znak,
da so se te vrste dopisov začeli ko-
vati kar v domači kovačnici na
St. Clairju. Potem dopisnik hv-
liša Franka Kržeta za njegove
tedenske prispevke. Dne 30. ju-
lija pa se je dopisnik podpisal
za Podgrajca in dopis je označen
iz Clevelanda. Že dne 2. julija
pa se je oglasil neki "Krašovec."
Mi imamo Pograjca (ne poznamo
pa Podgrajca) in ne verjamemo,
da se bi on spuščal v polemiko.In kako se to dogaja pri E?
Že pred več leti bi bili radi za-
bavljali proti "milijondolar-
skem" skladu. In kako so pri-čeli? Priobčen je bil dopis iz
Aliquippa, Pa., s podpisom "Član
SSPZ." Dogodilo pa se je, da je
tam bil nekakšen direktor E, ki je
prav rad kaj znil in povedal,
da mu je bilo že prej povedano,
da bo skovan tak dopis kar v do-
moči kovačnici, dobil pa bo tudi
pomočnike ali "kselje." Tako
je to šlo. Sedaj je to menda le
ponovitev starih manevrov teh
zakulisnikov in njih namestni-
kov.Pravijo, da pri E ni cenzure.
Če si prijatelj, lahko kar rečeš
gotovemu tiskarju, pa bo "pu-
štoba" postavil v stavke. Pred
dvanajstimi leti je bil priobčen
dopis proti podpisnemu pod-
ozačko, da je "iz Collinwooda."
Dotični je šel kar k tiskarju, ki je
dopis sklepal, ne da bi šel skozi
uredništvo ali upravniške roke.
To sem izvedel šele potem,
ko so se prijatelji pri E skregali.Torej je tak način "dopisova-
nja" pri E že stara metoda. Kar
se mene tiče, ne bom odgovarjal
zabrtnežem, ki nimajo poguma,
da bi pokazali svojo barvo. Kar
gobezdajo o socializmu in komu-
nizmu, nimajo pojma ne o prvem
ne o drugem, četudi so ustvarjali
"komunisti" okrog omenjenega
lista nekakšen "komunizem."Vsi vemo, da je komunistična
stranka spreminjala taktiko kot
vreme, pa si je tudi urednik Sa-
bec nadel nalogo, da podpira ta-
ko spreminjanje. Pa so si na-
deli nalogo, da bodo podpirali
župana Franka Hagueja v Jer-
sey Cityju. Če je kdo fašist in
nacij, se tega gotovo ne more
odreči Hague, ki je teroriziral in
poteptal vsa demokratična pra-
vila kot "demokratični" boss
omenjenega mesta. Komunistič-
no glasilo napada newjerseyskega
guvernerja z nazadnjakom,
ki je že veliko storil, da zlomi
moč terorista svobode govora in
tiska. Saj se spominjate, da je
isti župan že izgnal Normana
Thomasa ter več drugih liberal-
nih govornikov iz mesta.Neki tukajšnji časopis pravi
"Now Stalin knows." Če bi pri-
šel Stalin v Ameriko kot komu-
nist in bi videl delovanje ameri-
ških komunistov in naših would-
be komunistov, bi gotovo postal
protikomunist kakor mnogo dru-
gih.Da imajo naši nasprotniki že
od nekdaj tako korajžo zabav-
ljati proti Prosveti, je pač zna-
no. Na kongresu 5. in 6. dec. la-
ni je nastal gotov sporazum, ker
so Čikažani zabavljali drug pro-
ti drugemu. In tile metropolitni
nasprotniki, ki pravijo, da ljubi-
jo in ne ljubijo SNPJ in Prosveto,
so to hitro izrazili, glavna
tarča pa je Molek, ker ga bi radi
poslali v penzion in ga nadome-
stili s kakšnim metropolitom.
Ob neki priliki sem namreč po-
slušal "pridigo," kako malo gla-
sov da je dobil Molek na zadnji
konvenciji. Tisti "pridigar" se je
kar čudil izidu. Ampak mi, ki
poznamo volilce, volitve in zra-
ven še združenje, se nismo nič
čudili. Tako delajo razni "člo-
veki," ki danes kriče proti fašiz-
mu, jutri bi pa kričali za kan-
didata fašističnih nazorov. Tako
nekako se je tudi pokazalo na
konvenciji leta 1929. In pokazalo
se je na zadnji konvenciji, kako
nekateri niso vedno uporabljali svoj
razum. Ako bi ga znali pravilno
rabiti, ne bi bila sedaj jednota
tožena, in da je, je precej metro-
polskih delegatov krivih, pa če
še tako taje. Tukaj je dokaz in
tukaj je tožba!Zato pa je tudi bil protest iz
metropole, češ, da Prosveta ne
piše dovolj za delavsko Rusijo,
dočim se večina teh protestni-
kov v Clevelandu s Enakopra-
vnostjo vred poživlja na delav-
ske principe ter "rona" za ka-
pitalistično demokratsko stran-
ko, katero gotovo odobrava tu-
di newyorški Frank Kerže, če-
tudi sedaj veliko piše za sovjet-
sko Rusijo. To mu pa ne bi ve-
liko koristilo, tudi če bi mu so-
vjeti vrata odprli, kakor tiste-
mu Gustinčiču, ki se je "boril"
v Španiji iz zaledja v Parizu s
peresom namesto s puško na
fronti. Zato pa so lojdisti izgu-
bili vojno in fašisti zmagnali, ker
so imeli take odsotne bojovnike.
Tudi njegove umotvore servira
E. svojim političnim ameriškim
demokratom.Nam vedno pravijo, če je člo-
vek komunist, da se pri Prosveto
ti nanj kaže njegova rdeča bar-
va. To je zmoti. Kaže se nanj
zato, ker pravi, da je rdeč, do-
čim mu mi dokažemo, da laže,
ker se drži prav s tisto stran-
ko, katero smatra sebi sovražno.Dokaz je Hague, dokazov je
med nami vsepole v metropoli,
ki pravijo, da so, v resnici pa so
le besedami "jaz odobravam
Rusijo." Da se bi pa borili za to
hrabro delavsko ljudstvo, tega
pa že ne. Amerika je namreč
kapitalistična država, ampak
njene klobase so bolj okusne za
would-bije kakor pa ruski ka-
viar.Kerže v enem zadnjih člankov
ni imel preveč pohvalne besede
za Churchilla, dočim ga pa v fil-
mu "Mission to Moscow" pro-
slavljajo prav tako kot Jožeta
Stalina.Tisti Slobodnik govori tudi o
nekem bakšišu. Evo bakšiša v
Škratru v Enakopravnosti dne 21.
junija! Tam pišejo, da jim ured-
nik Debevec od A. D. očita pre-
jem \$35 od jugoslovanskih mi-
nistrov, da je šel "minister" Sa-
bec v Detroit na slovenski kon-
gres. Partizanski general Šabec
pa odgovarja, da mu je jugoslo-
vanski konzul ponudil \$35 in je
on rekel okej, vzel 35 copakov
in šel na kongres v Detroit!Takele fante lahko kupiš za
groš, ni ga pa novaca, da se bi
prodajal ta dopisnik; ki upa, da
stari socialisti so prav tako trdi-
ni, da se ne ponujajo za novac.
Frank Barbič, 53.

Pismo iz Južne Amerike

Sapucay, Paragvaj.—Veste,
oni dan, ko sem jedel smokve
(fige), sem se spomnil na roja-
ke v Severni Ameriki. Želel
sem namreč, če bi bilo mogoče,
da bi nekoliko smokve poslal "tja
gori" po zračni pošti, ampak tu-
di zračna pošta je v teh resnih
časih omejena, ker mora preva-
žati razno drugo blago, ki je bolj
nujno.Odkar je nastala vojna, je tu-
di transportacija dokaj omeje-
na, tako na primer vzame Pro-
sveto cele tri mesece, da pride
k nam, največkrat pa je sploh
ne dobim. Nahajamo se pač v
vojnih časih, zato tudi počasnost
pošte.Naj omenim, da ono drevo, ki
sem ga usadil pred več časom
za vas, je lepo obrodilo; zrelo
sadje se je bohotilo zaporedoma
kar tri mesece skupaj. Razume
se, da vsega sadja nisem niti jaz
dobil, kajti tudi tukaj se dobe
pobaljni, ki radi obirajo sladki
sad; nekateri ljudje so menda
preleni, da si bi sami zasadi-
li nasade.Z menoj gre po starem. Sem
še vedno popolnoma sam in de-
lam na železnici, to je, v želez-
niški delavnici. Imam kakih 40
kokoši in gosi, ker imam lep ho-
stor in pa studenec zraven. Čud-
no se mi včasih zdi to, ko pustim
hišo samo vse dni, kadar sem na
delu, pa mi le malokdaj kaj od-
nesejo. Ako bi bilo to na pri-
mer v starem kraju, bi že dav-
no ne imel nobene živali, dasi
so tukaj prav tako revni ljudje.Pred kratkim sem se napotil
v glavno mesto Asunción in sem
vprašal, koliko bi stala voznina
po zračni pošti za prevoz čisto
krvne kože, pasme anglonubian
iz Floride v Paragvaj. Pa mi je
uradnik povedal, da niti enega
ptiča ne morem sedaj dobiti po
zračni pošti iz Severne Ameri-
ke. Dejal je, da v Miamiju, Flo-
rida, imajo na listi čez 3000 oseb,
ki čakajo na prevoz v Južno
Ameriko. No, pa si pomagaj, še
za ljudi ni dovolj zračnih vozil
na razpolago, kam šele za kože,
magari če so čistokrvne!Po koledar za leto 1943 vam
nisem pisal, slučajno pa sem ene-
ga tukaj dobil, in tudi če bi bil
pisal, bi vsekakor vzelo tako
dolgo, da bi prišel prepozno in
bi ga menda več ne potreboval.
Včeraj sem prejel časopis The
(Dolje na 3. strani)

Pred dvajsetimi leti

(iz Prosvete, 16. julija 1923)

Domače vesti. V Greensburgu,
Pa., je bil pri delu v rovu ubit
55-letni Fr. Dramel iz Javorja
pri Litti; član SNPJ.Dolavske vesti. V Kanadi se
obeta generalni štrajk zaradi
boja rudarjev in jeklarskih de-
lavcev v Novi Škottiji.Inosemstvo. Iz Berlina poro-
čajo, da se francoske čete v Po-
rurju puntajo in 200 vojakov je
bilo aretiranih.Sovjetska Rusija. Ruski carist
Pavel Polonin je v Zenevi pri-
znan, da je ustrelil sovjetskega
poslanika Vorovskega.

Ameriški letalci bombardirajo japonsko letalsko bazo pri Mundl, otok New Georgia.

Vesti z jugoslovanske fronte

Poročila Jugoslovanskega informacijskega centra in drugih virov

ZAPLEMBE V LJUBLJANSKI POKRAJINI

Slovenski junaki

Iz Ljubljane poročajo, da so oblasti zaplenile imovino sledečim upornikom: Grumu Jožetu iz Dol. Brezovice, Petriču Antonu iz Kamnika, Rodelju Josipu iz Preserja, zdravniku dr. Jenku Andreju iz Dev. Marije v Polju-Vevčah; Kačarju Josipu, Končarju Jakobu, Tauferju Ignaciju, Kaluži Mihaelu, Tlesniku Francetu, Javoršku Francetu in Pančgeriču Ivanu, vsi iz Zaloga.—(JIC).

VESTI IZ AMERIŠKEGA ČASOPISA

Narodno večje hrvaških gerilcev

Bern, 12. julija.—Hrvaški gerilci so ustanovili svojo lastno ustavno skupščino za administracijo osvobojenega ozemlja—tako poročajo vesti, katere so prejeli včeraj v Bernu jugoslovanski viri. V večju so zastopane hrvaška kmečka stranka, stranka samostojnih demokratov in komunistična stranka.

Na prvi seji skupščine, dne 13. junija v Otočcu, je bil 76-letni pesnik Vladimir Nazor izvoljen za predsednika. Nazor je pred kratkim odklonil akademsko nagrado, katero mu je podelil Paveličev režim v Zagrebu.

Poročila pravijo, da gerilci nadaljujejo svoje napade na čete in oporišča Nemcev, Italijanov in ustašev.—(JIC).

VESTI IZ SLOVENIJE

Gerilske skupine severno od Ljubljane poročajo, da so uničile v teku nočnega napada na Bistrico dve orožarni ošišča.

Poročilih, katere so prejeli jugoslovanski krogi, so gerilci zaplili tovarno za izdelovanje avionskih delov in razen tega še veliko žago, ki je proizvajala različne vojaške potrebščine. Zažgana je bila tudi električna centrala.

Gerilci so do zadnjega moža poklali garnizijo lokalnih policijskih čet—81 francoskih in ruskih vojnih ujetnikov je bilo osvobojenih. Vsi so se pridružili gerilcem.

Tudi v Bosni in Črni gori se nadaljujejo boji proti četam okupatorjev.—(JIC).

Vrednost enega kilograma kave v Italiji

(Posneto iz Bazovice št. 69 z dne 6. junija t. l. v izvirnem besedilu.—JIC).

Na črni borzi v Italiji se s kilogramom kave lahko marsikaj kupi in to stvari, ki so drugače nedosegljive. Neki diplomat je v zadnjem času v zameno za kilogram kave dobil novo obleko, ki je bila od grofa Ciana naročena pri krojaču.

Izkoriščanje naše zemlje

V svojem govoru o priliki proslave druge obletnice ustanovitve Ljubljanske pokrajine, je komisar Grazioli izjavil, da je Italija takoj po okupaciji Slovenije priskočila na pomoč lačnemu prebivalstvu. Na drugem mestu pa pravi, da je treba izkoristiti vsaki se najmanjši kosček zemlje v Sloveniji za skupni blagor.

Grabežljivi Lahi niso pozabili niti naših lepih gozdov. "Izkoriščanje gozdnega premoženja na skrajnih mej," je rekel Grazioli.

Vprašamo, kaj ima še vse na programu za skupni blagor.

POMANJKANJE HRANE V KRAJIH NAJVEČJEGA IZOBILJA

(Posneto iz londonskega Jugoslav Summary Southeast Europe Front št. 13 z dne 4. junija 1943.—JIC).

Poročila iz balkanskih dežel prinašajo vedno več vesti o resnem pomanjkanju hrane na vseh koncih in krajih. Posebno presenetljiva je naslednja vest:

"Vojaški urad, ki upravlja zadeve prehrane v Zemunu, je razglasil, da bo razdeljeno približno 25 kg krompirja na osebo, in sicer za ceno 14 kun za kg.

Kot vzrok navajajo začasno pomanjkanje krušne moke, ki bi se moglo pojaviti."

Okupatorji zahtevajo torej, da prebivalstvo zamenja kruh s krompirjem, to—kar je najbolj značilno—zahtevajo obenem, da "morajo ljudje jesti krompir zelo štedljivo, kajti treba je, da ta krompir zadostuje za dalj časa, nego kruh..."

Zemun, nasproti Beigrada preko Donave, tam kjer se stekata Sava in Donava, je veliko rečno pristanišče, ležeče v enem bogatejših žitnih okrajev vse Evrope!

OPOZORILO SLOVENSKIM DEMONSTRANTKAM

(Posneto iz Bazovice št. 69 z dne 6. junija 1943 v izvirnem besedilu.—JIC).

Ljubljansko "Jutro" je priobčilo sledeče opozorilo: "Nekatero ženske, gotovo pod vplivom elementov, ki iščejo zmede in ki so edini sovražniki Slovenije ter socialnega mira, so mislile, pred nekoliko dnevi inscenirati v bližini armadnega zbora in visokega komisariata manifestacijo z dozdnevni namenom, da bi zahtevale povratek svojih sorodnikov iz koncentracijskih taborišč.

Oblasti niso polagale nobene vrednosti na to nesmiselno uprizoritev, vendar je dobro, da bi se zavedali vsi, da je povratek internirancev akt velikodušnosti, s katerim mislijo imenovane oblasti, odpustitve mnogim preteklost, obnoviti normalizacijo družinskega in socialnega življenja.

Iste oblasti opravljajo prosto in na svoj račun ugotovitve o preteklosti internirancev ter vračajo prostost samo tistim, ki so si to zaslužili s svojim vedenjem ali pa z vedenjem svojih družin. Opozorja se tedaj prebivalstvo, naj se vzdrži popolnoma vsakih manifestacij te vrste, da se izogne strogim ukrepom."

Kitajska—šest let vojne

(Ta članek o Kitajski je prvi v seriji, ki govori o Zdrženih narodih. Te članke so pripravili člani Informacijskega odbora Zdrženih narodov in so izšli iz Uraza za vojne informacije.)

Kitajska, ki je bila v vojni daljšo dobo kot kateri koli od bojujočih se zaveznikov, je s 7. julijem končala šesto leto svojega bojevanja in začela sedmo. Šesto leto je za njo bilo najtežje, kljub vsem se je končalo s kitajsko zmago; kitajski narod je pogumen kot vedno.

"Vse skupaj je kot razčiščenje prostora za novo hišo, zidanje hiše, zasajevanje vrta in trgatve sadov in istočasno borba z velikim ognjem v hiši," je pripomnil neki kitajski vzgojitelj iz Čunkinga.

Vse poti, ki vodijo k njenim zaveznikom, so pretrgane od sovražnika; ostala je le ena slaba, letalna zveza. In celo lansko leto se je Kitajska bojevala z manjšo pomočjo iz inozemstva kot kdaj poprej. Stvarna blokada, ki je nastala radi izgube Hongkonga, iz katerega je prihajalo poprej mnogo pomoči in finančne podpore, in pretrgana pot v Burmi, ko je bila Burma izgubljena, sta v deželi popolnoma razbila gospodarski red in povzročila inflacijo. Radi tega je bil kitajski narod prisiljen povečati svoje že itak ogromne napore v produkciji vojnih potrebščin doma.

Ako bi Kitajska kljub tem novim težavam samo nadaljevala svojo obrambo pred sovražnikom, ki se že to kljub verjetnim izgubam smatralo kot leto napredovanja. Ampak ona je naredila več kot to v svojem šestem letu vojnega napora in tako je še enkrat pokazala svojo moč kot narod in svojo odločnost, da premaga ošišce.

To leto se je na bojnih frontah začelo in končalo s kitajskimi in zavezniškimi zmagami. Pred enim letom so Kitajci po-

večali svoje napade na sovražnikove glavne utrdbe na fronti, dolgi 500 kilometrov, med Čekiangom in Kiangsi. Takoj po Doolittlovem napadu so Japonci začeli s kampanjo v sredi meseca maja in preplavili srednji in zapadni Čekiang v nameri, da uničijo vsa zavezniška letališča na Kitajskem. V teku dveh mesecev so zavzeli par važnih mest, med katerimi so Kihva, Ličui in Čuhaien in tako dobili začasno kontrolo nad železnico Čekiang-Kiangsi. Toda japonske zmage niso dolgo časa trajale. Kitajci so vzeli nazaj več kot ducat zavzetih mest, vključno letališče Čuhaiena in Lišui; pretrgali so tudi japonsko kontrolo nad železnico.

Ob obletnici 7. julija proslavlja Kitajska še eno veliko zmago. S pomočjo letalskih sil Zdrženih držav na Kitajskem pod poveljstvom generala Stilwella je uspelo kitajski armadi poriniti nazaj japonske napadalce, kateri so očividno hoteli napredovati proti Čungkingu in vzeti pod svojo kontrolo pokrajino Hupeh in Hunan, ki sta bogati na rižu. Ta zmaga je pokazala, da zračna pomoč lahko spremeni potek vojne na Kitajskem v korist Zdrženih narodov. Citirajo se besede dr. T. V. Soonga, zunanjega ministra, ki jih je izrekel v Washingtonu, da je "Kitajska imela privrati zračni dežnik". Uvodniki v čungkingškem tisku poudarjajo, če bi Kitajci imeli več letal, bi mogli pogoniti Japonce iz vseh postojank.

V šestem letu vojne je bilo delo kitajskega naroda na domači fronti ravno tako težko. Toda tudi na tem polju so napredovali.

In čeprav so bile letošnje leto težkoče v produkciji ogromne, je vlada izpolnila 60 do 80 odstotkov svojega programa za 1942. Izdelava bencina in odvajnih in sprejemnih radiopostaj je celo prekorajčila predvideno količino; alkohol, čista soda in transformatorji so dosegli skoro 100 odstotkov predvidenih količin. Produkcija kavstične sode, oglja, tungstena, cinka in pločevine je prekorajčila 70 odstotkov predvidene količine, medtem ko sta železo in jeklo padla na 60 odstotkov ali celo nižje od predvidene produkcije.

Kot posledica načrta porabe boljših semen in boljše načina kmetovanja, katerega sedaj vlada izpeljuje, je na farmah bilo pridelano več hrane. Na farmah v svobodni Kitajski je bilo letos pridelano 48,064,962 "pikulov" (en pikul je 110.23 funta) več hrane kot po navadi, in 13,000,000 več nego se je računalo.

Nadaljevali so celo z gradnjo potov in železnic, čeprav je nemogoče dobiti novega materiala. Od prilike polovica železnic, kar se je nameravalo zgraditi, je zgrajena; poti pa je zgrajeno več kot je bilo nameravano. Skupaj je bilo zgrajeno 1,092 km poti. Ena steza za tovrstne življali je bila odprta proti Indiji; tudi rečni prevoz je bil izboljšan z večjim številom novih ladij in z novo kanalizacijo nekih rek.

Pomembno za potek vojne na Kitajskem je napredovanje v smeri politične demokracije, kar se vrši s politično organizacijo in vzgojo. Osemnajst od 28 dežel (od katerih so neke pod sovravniki) je ustanovilo ljudske politične odbore, ki so od naroda izbrana predstavništva in ki so predhodniki zakonodavstva (parlamenta). Ta nov okrajni sistem predstavniške vlade, po katerem vsaka pokrajina postavlja svoje politične in vladne ustanove na podlagi glasovanja in po katerem se narod uči osnove demokratičnega ravnanja in izbiranja vlade, je sedaj uveden do raznih stopenj v 21 od 28 krajev. V šolah se dijakom v zmeraj večjem številu daje pouk o demokraciji. V svobodni Kitajski je sedaj tudi mnogo več šol; lansko leto je bilo ustanovljenih 4526 novih šol, v katere hodil skoro 9,000,000 učencev več kot prej.

To so pomembni uspehi v demokraciji, ki bodo narodu ne samo dalj večjo udeležbo v nadaljevanju vojne, ampak tudi pri sklepanju miru. To so uspehi, ki vzpodbujajo Kitajce, da se celo po šestih letih vojne še vedno borijo proti nezadržni japonski mašini.

Slika kaže poslopje v Pittsburghu, Pa., v katerem je vojaška kasarna, katere vodilujeje unije ADF in CIO.

Svet ni mislil, da se bo Kitajska, ki je stopila 7. julija 1937 leta v vojno z Japonci, ko jo je ta napadla pri Lukučiao (Most Marka Pola) blizu Pekinga, še borila leta 1943. General Čiang Kaišek je takrat izjavil, da je Kitajska prišla do kraja svojega potrpljenja in da se bo odlej borila do kraja proti japonskim napadalcem. Japonci in z njo skoraj ves svet, je mislil, da Kitajska ne bo mogla zdržati več kot tri mesece v vojni. Toda v prvem letu bojevanja je Kitajska dokazala svetu tri stvari: dokazala je, da sta njena enotnost in njena volja za borbo mnogo večji kot si je svet mislil; dokazala je, da je bilo njeno vodstvo pripravljeno z dobro premišljeno strategijo "zamenjave prostora s časom" in dvorezno načrtom za narod za "borbo in rekonstrukcijo" ter se s tem pokazalo superiorno nad japonsko vojno silo in njenim načrtom za zmago sveta. Kitajska je tudi dokazala v prvem letu, da japonska armada ni nepremagljiva, ko jo je zapodila v beg v svoji prvi zmagi v teku vojne, v boju pri Taiherčvangu v aprilu 1938.

V naslednjih letih je Japonska delala poskus za poskusom da "utrdi, kar je dobila" na Kitajskem. Postavila je, marca 1940 izdajalca Van Čin Vei za vodjo marionetnega režima v Nankingu. Toda kitajski gerilci so kmalu pokazali, kako mislijo o izdajniku, ko so začeli iztirjevati vlake in minirati mostove. In narod, ki živi v zasedenem kraju, je tudi delal težave Japoncem in izdajalcem, kolikor je le mogel.

Japonska je potem nameravala blokirati Kitajsko od zunaj, kakor tudi dobiti kontrolo čez vse severnojužne železnice, da bi imela direktno zvezo po suhem in se tako mogla izogniti ameriški in angleški mornarici povsod od Mandžurije do Kantona in Indo-Kine. Japonska je uspela z blokado komaj po Pearl Harborju. Ni pa še uspela dobiti vse železniške zveze v svoje roke. Trikrat je hotela osvojiti Čangša, glavno mesto Hunana, kar bi ji odprlo strateški del severnojužne železniške zveze. In trikrat je Kitajska s pomočjo strategije "magnetskega bojevanja"—potegnili so sovražnika notri kot z magnetom in potem ga obkolili—ustavila sovražnika pred vrati mesta.

In še sedaj, po šestih letih, odkar je Japonska s tolikim zaupanjem napadla Kitajsko in nesramno objavila svojo nameru, da sklene kampažo v treh mesecih, skuša Japonska še vedno neuspešno "utrditi svoje pridobitve" na Kitajskem. Kitajsko primerjajo s starim človekom, ki si je naprtl na hrbet preveč težko breme in šel na pot. Ljudje so mislili, da ne bo mogel priti niti eno miljo daleč. Toda on je prišel. Nosil je svoje breme ne samo eno miljo, ampak dve, tri, štiri, šest, deset in celo dvanajst! In potem so ljudje mislili, da je on nadčlovek in da more tako brezkončno nadaljevati.

To zaupanje v Kitajsko obstoji sedaj, ko stopa v sedmo leto vratolomne vojne. Zadnje leto, ki je bilo od vseh najtežje, se je končalo v njeno korist. Toda kitajski narod gleda na prihodnje leto ne samo kot dobo, ki bo od njega zahtevala istega poguma in naporov, ampak tudi kot čas, ki mu bo prinesel objubljeno pomoč od zaveznikov.

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

San Diego Union, ne vem pa, kdo mi ga je poslal. Iskrena hvala dotičnemu rojaku za list, s katerim me je prijetno presenetil in razveselil. Človeku namreč dobro do, ko vidi, da se kdo nanj spomni. List je bil datiran 11. novembra 1942, torej je vzel tudi cele tri mesece za pot do mene.

Sedaj se mnogo piše in govori o draginji, odmerkih in porankanju vsled velike zahteve živčevja za armade. Tukaj stanu kilogram mesa 30 pesov (paragvajskih), to je okrog 9c v vašem ameriškem denarju. Kilogram sladkorja ima isto ceno, križ je le ta, da moraš včasih v tri trgovine, predno ga dobiš. Surovo maslo je dokaj drago—200 pesov za kilogram. Dolar je vreden približno 332 naših pesov. Jerba, ki je neke vrste čaj, stane 20 pesov kilogram. Naj omenim, da žebijev in žice se sploh ne dobi, ali pa morate dobiti dovoljenje za te predmete iz magistrata. Petrolej se dobi le v odmerkih. Tako vidite, da je vojna že pustila svoje zle posledice vsespovsod, kajti to je resnično svetovna vojna. Kljub temu, da so cene živčevja dokaj poskočile, morajo delavci še vedno delati za nizke plače. Na primer dober mehanik zasluži samo od 300 do 350 pesov na dan, kar znaša v vašem denarju pri-

blizno dolar na dan! Navaden delavec pa zasluži samo od 100 do 150 pesov na dan. Sploh ne vem kako ti ljudje izhajajo. Industrij v tej deželi namreč ni, le par majhnih tovarn je, pa še te ne morejo izdelovati tako trpežnega blaga, kakršno pride na primer iz Severne Amerike in iz Evrope. Seveda, dovoz iz

Evrope je docela ustavljen, iz U. S. pa dokaj omejen, kar je pač razumljivo.

Upam, da se bo vojna kmalu končala s popolno zmago nad tiranskim ošišcem! Frank Abe.

Pripomba uredništva: To pismo, oddano na pošti 14. marca t. l., je potovalo štiri mesece iz Južne Amerike.

Pravilni in ne pravilni odgovori lastnikom ELEKTRIČNIH ROSTERJEV

IZJAVA—Meso mora ostati v hladilnici dokler ga ne denete v peč.

Pravilno Ne pravilno

Gornja izjava ni pravilna. Meso se mora vzeti iz hladilnice, 2 ali 3 ure preden se ga denete v peč.

Pravilno Ne pravilno

IZJAVA—Meso se mora opeči 30 do 45 minut.

Pravilno Ne pravilno

Gornja izjava je pravilna. Ko se meso nekoliko opeče, znižajte temperaturo, (kot to priporočajo navodila za pečenje mesa).

Pravilno Ne pravilno

IZJAVA—Meso mora ostati v hladilnici dokler ga ne denete v peč.

Pravilno Ne pravilno

Gornja izjava je pravilna. Meso se mora vzeti iz hladilnice, 2 ali 3 ure preden se ga denete v peč.

Pravilno Ne pravilno

Slovenska Narodna Podporna Jednota

2857-58 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Illinois

GLAVNI ODBOR

Chicago 23, Illinois

IZVŠTNI ODBOR

VINCENT CAINKAR, gl. predsednik 2857 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
F. A. VIDER, gl. tajnik 2857 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
WILLIAM RUS, pomoč. taj. 2857 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
MIRKO G. KUHEL, gl. blaginik 2857 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
LAWRENCE GRADISHEK, tajnik bol. odd. 2857 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
MICHAEL VRHOVNIK, direkt. mlad. oddel. 2857 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
PHILIP GODINA, upravitelj glavnice 2857 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
JOHN MOLEK, urednik glasila 2857 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.

Podpredsedniki

MICHAEL R. KUMER, prvi podpredsednik Box 64, Universal, Pa.
CAMILUS ZARNICK, drugi podpredsednik 3207 W. 45th St., Cleveland, Ohio.

Distriktni podpredsedniki

JOS. CULKAR, prvo okrožje 417 Woodland Ave., Johnstown, Pa.
JAMES MAULICH, drugo okrožje R. D. No 1, Oakdale, Pa.
RAYMOND TRAVNIK, tretje okrožje 7025 Middlepointe, Dearborn, Mich.
JOHN SPILAR, četrto okrožje 3979 Randall St., St. Louis, Mo.
URBULA AMBROZICH, peto okrožje 418 Pierce St., Eveleth, Minn.
EDWARD TOMSIC, šesto okrožje 823 W. 3th St., Walsenburg, Colo.

Gospodarski odbor

MATH PETROVICH, predsednik 253 E. 151st St., Cleveland, Ohio.
VINCENT CAINKAR 2857 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
F. A. VIDER 2857 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
MIRKO G. KUHEL 2857 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
JACOB ZUPAN 1906 So. Lombard Ave., Berwyn, Ill.
DONALD J. LOPRICH 1837 So. Trumbull Ave., Chicago 23, Ill.
RUDOLPH LISCH 700 E. 260th St., Cleveland, O.

Poradni odbor

ANTON BHULAR, predsednik Box 27, Arma, Kansas.
FRANK VRATARIČ 315 Tener St., Luserna, Pa.
FRANK BARIČ 1931 Mushoka Ave., Cleveland 18, Ohio.
ANDREW VIDRICH 700 Forest Ave., Johnstown, Pa.
JOSEPHINE MOČNIK 778 E. 160th Street, Cleveland, Ohio.

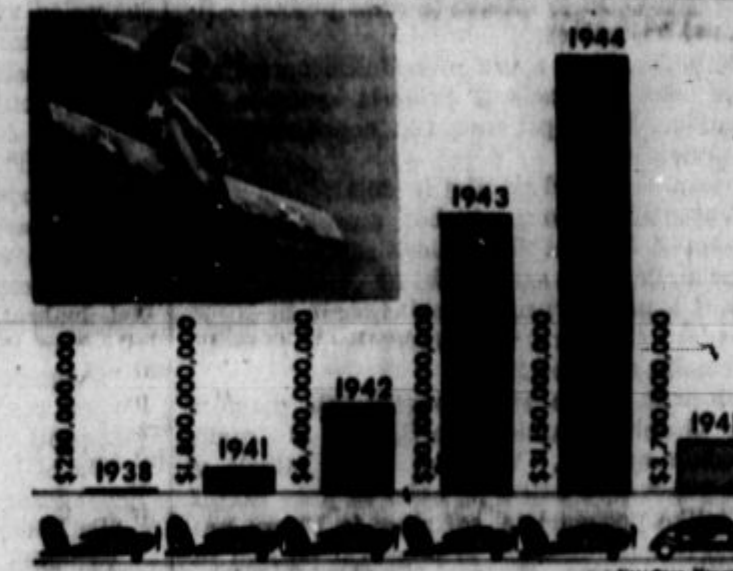
Nadporni odbor

FRANK ZAITZ, predsednik 2361 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
MILAN MEDVEK 10302 Arcadia Ave., Cleveland, Ohio.
ANDREW GRUM 11825 Madison, Detroit, Mich.
JOHN OLIP 231 So. Prospect Ave., Cleveland Hills, Ill.
FRED MALGAL 25 Westcote Ave., Peru, Ill.

Glavni sadravniki

DR. JOHN J. ZAVERTNIK 2219 So. Ridgeway, Chicago 23, Ill.

PLANES DWARF AUTO RECORD

Source: Bureau of Economic Warfare

Pravilni in ne pravilni odgovori lastnikom ELEKTRIČNIH ROSTERJEV

IZJAVA—Meso mora ostati v hladilnici dokler ga ne denete v peč.

Pravilno Ne pravilno

Gornja izjava ni pravilna. Meso se mora vzeti iz hladilnice, 2 ali 3 ure preden se ga denete v peč.

Pravilno Ne pravilno

IZJAVA—Meso se mora opeči 30 do 45 minut.

Pravilno Ne pravilno

Gornja izjava je pravilna. Ko se meso nekoliko opeče, znižajte temperaturo, (kot to priporočajo navodila za pečenje mesa).

Pravilno Ne pravilno

IZJAVA—Meso mora ostati v hladilnici dokler ga ne denete v peč.

Pravilno Ne pravilno

Gornja izjava je pravilna. Meso se mora vzeti iz hladilnice, 2 ali 3 ure preden se ga denete v peč.

Pravilno Ne pravilno

Elektrika se potrebuje v vojni—ne zanemarjajte je! PUBLIC SERVICE COMPANY OF NORTHERN ILLINOIS

SOSIESKA

ANTON INGOLIČ

(Se nadaljuje.)

"Saj ni napačen! Dober gospodar je in pameten mož!"

"Kdo?" se je zavzela Veronika.

"Beži, beži! Ne delaj se tako nevedno! Kdo pa hodi tako pogosto k vam, če ne Pišorn?"

Šele tedaj je razumela. Vendar je prvi hip ni niti najmanj vznemirilo. Zamahnila je z roko in pozabila na Gačikine besede. Tudi na svojo rano ni toliko mislila, posebno, odkar je Tonč odšel v mesto in si tam dobil delo, nje pa se ni spomnil niti z drobno kartico. Imela je dovolj skrbi s hišo in zemljo. Bila je spet kot prej: letala: gospodinja na Korenovem, mati Tomaževima otrokoma in poslušna hči svojega očeta.

A Gačikinih besed ni mogla kar tako preiti. Pišorn torej? se je spraševala. Pišorn naj bi postal novi gospodar pri njih?

Ni napačnega ni našla na njem, a tudi nič privlačnega. Pameten in dober gospodar se ji je zdel. Bil je že nekoliko v letih, bolj tih in zaprt, slabega ni bilo čuti o njem.

Več sprva ni premišljala, vsaj hotela ni. Čez dan je bilo lahko, na večer pa so se ji misli čedalje pogostje ustavljale ob njem. A ne samo ob njem, tudi ob njegovi lepi hiši in obirnih poljih. Spomnila se je tudi Tonča in očetovih besed. Čutila se je slabotno in vedela je, da bo Pišorn zagospodaril pri njih, če je to očeta volja, ki se ji je na tihem še upirala.

Tisti večer je prišel Pišorn h Korenu, ki je čez dan sicer vstal, a ni mogel dalje kot v prednjo sobo za peč, in se ponudil, da pomaga podreti les, ker se je obetalo slabo vreme. Sam bi šel in še hlapca bi pripeljal.

"Jok in Tomaž ne bosta zmogla. Mi smo pa končali. Mogoče dobimo še sneg. Onih pa ne boste jemali!" je dejal in sedel k njemu za peč.

"Res bi hotel?" se je razveselil Koren in velel Veroniki, ki je z Gero za mizo prebirala fižol, naj kaj prinese.

Veronika, ki je sprva ravnodušno opravljala svoje delo, je v zadregi prinesla kruha in jabolčnika. Nekaj prijetnega in neprijetnega jo je spreletavalo.

Pišorn se je ozri po njej in dejal:

"Veronika, samo paziti boš morala za našo Lojzko. Z Mico ni nič, zagleda se kam, otroka pa pusti, da gre v sami srajci na cesto."

"Kar k nam jo pripelji, saj imamo že eno!" je odvrnil Koren hlastno Veroniki, ki je sedla za mizo in segla po fižolu.

Pišorn in Koren sta se pogovarjala pozno v noč. O delu, o gozdovih, o Smehu in drugih dogodkih na vasi. Veronika se ni vtikala v njihov pogovor, a čutila je, kako se prav zaradi nje toliko pogovarjata, saj sicer je Pišorn navadno le molčal. Tudi se je oziral po njej in pogosto nagnil kozarec, kar ni bila njegova navada. Poslušala ga je in tehtala njegove besede. Glasu ni imel napačnega, besede ne umne, toda Tončeve so bile lepše. Včasim jim je zamaknjena prislulnila, potem pa je zamahnila z roko in jih odgnala. Zagledala je spet pred seboj kup fižola, tam za pečjo pa Pišorna in očeta. To je bila resnica, vse drugo sanje.

Naslednje jutro je Pišorn pripeljal štiritelno Lojzko. Z Micico sta se podili po dvorišču, da je bilo veselo. Možje so podirali dreve, Veronika jim je nosila jesti. Enkrat je vzela s seboj tudi obe deklici. Na vasi so se spogledovali, češ pa bo le res.

Ložnica pa ji je rekla, ko se je vračala mimo njene kočice:

"Samo eden ti še manjka, ki bo tvoj in njegov!"

Drugi dan pa je prišla k plotu in se raz-

klepetala: "Nič ne pomišljaj, Veronika! Lepo posestvo ima in velik vinograd! Dva grunta boš imela! Najbogatejša v Ravnah boš! Kdo bo imel še toliko njiv in tako lepih? Kdo toliko pravice na soseskinem?"

Naposled ji je rekel tudi oče, ko se je nekaj dni pozneje spravil spat in so tisti dan končali s podiranjem:

"Veronika, meni je po volji! Ta je za našo hišo in bo tudi za tebe. Treba se bo pomeniti, da nam pust ne uide!"

Veronika ni odgovorila.

Kaj naj bi sploh rekla? Očetovi volji se je uklonila že pred meseci!

Tudi naslednjega dne je prišla k njim Lojzka.

Pozno popoldne jo je Veronika odpeljala domov, ker je deževalo in je ni mogla pustiti same.

Ko je živela še Pišornova sestra Gela, ki je pred leti nenadoma umrla, je bila večkrat pri Pišornovih. Zdaj se ji je zdelo dvorišče prostornejše, hiša lepša in večja.

Mica, starikava dekla, jo je ljubeznivo pozdravila in ji zaupala največjo težavo:

"Težko gre, odkar so umrli gospodinja. Morali bomo dobiti novo."

Pri tem je pomenljivo pogledala Veroniko, ki se je ozirala po kuhinji in veži. Res, že na prvi pogled je bilo videti, da pri njej ni prave gospodinjice.

Ko je odhajala, se je prikazal Pišorn iz hleva.

"Veronika, ti pri nas?" se je začudil. Njegov navadno togi obraz se je razlezel v malodane prijeten nasmeh.

"Lojzko sem pripeljala," je pojasnila in hotela oditi.

"Stopi malo v hišo, saj se ti ne mudi tako!" jo je zadržal Pišorn in počakal pred vežnimi vrati, da bi vstopila.

"Naj bo, da vam ne odnesem spanja," se je naposled vdala.

V prostorni prednji sobi z majhnimi okni, ki so bile zaslonjene s cveticami, je bilo že mračno. Veronika je sedla za mizo; Mica je prinesla čez čas kruha in vina.

"Vzemil" ji je ponudila in odšla.

Pogovarjala sta se o delu. Vendar Veronika ni šla beseda gladko z jezika, čutila je, da se skriva za vsem še nekaj drugega. Pišorn je tudi obmolknil. Pogledoval je skozi okno, rekel dvakrat, da bo prižgal luč, pa tega ni storil. Naposled se je dvignila.

"Dolgo sem se zasedela, doma me čaka delo! To sem res prava gospodinja!" je dejala in stopila proti vratom.

"Da bi le še mi imeli tako!" je naglo nadaljeval Pišorn in tudi vstal.

"Pa lahko noč! Bosta z očetom naredila!"

Veronika je že odprla vrata v vežo. Tedaj je pristopil Pišorn bliže in spregovoril proti oknu:

"Čakaj, kaj sem že hotel reči? Da," je dodal, ko je Veronika spet zaprla vrata. "Bi lahko prišel s Skledarjem, da bi se zmenili?"

Veronika je izpustila kljuko. Ozrla se je na Pišorna. Nekaj vdanega in ponižnega je ležalo v njegovem obrazu. Potem je pogledala skozi okno za njegovim pogledom. Hlapec je zunaj napajal živino. Lojzko kričanje je bilo slišati med mukanjem krav in divljanjem neugnanih telet. Spomnila se je, da prav v tem času napaja doma Jok. Obšlo jo je nenavadno občutje, kakor da je že gospodinja obeh kmetij. Tu in tam napajajo njeno živino. Dva para konj, deset, dvanajst krav in pet, šest telet. Oba svinjaka sta polna svinj in vse naokoli leže njene njive in njeni travniki. Na Falatih, na Slojih, na Dolgih njivah in drugod. V soseski ima prvo mesto.

(Dalje prihodnjič)

DIAPER FIX BARED TO CONGRESS

A BUSY CONGRESS was wrapped briefly in the diaper problem when Representative Frances Bolton (R-Ohio), inset, called for OPA solution of the shortage in three-cornered pants and safety pins. The lawmakers, however, appeared less perturbed over the situation than the lot above and changed the subject as quickly as any parent ever changed the well-known you know what.

"Ne vem. Če ne bomo šli v inozemstvo, potem morda prihodnji mesec, pri tretji vožnji." Pokril se je s čepico. Njegov pogled se je zapičil v zaboj, ki so ga prinesli njegovi mornarji. "Tu imam mal dar za vas."

"Kako nepotrebno! Zakaj delate to?"

"Ne, ne, spomin. Hočem, da mislite na mene. Ne smete se tako dolgočasiti. Gramofon je."

Lisjenko se je malo v zadregi smehljaj in ji ponudil roko.

"Počakajte! Ostanite še malo! Moram vam še nekaj povedati. Pa trenutno mi ne pride na jezik."

Vera ni spustila njegove roke in on ni dvignil svojega pogleda.

"Vera Jakovlevna!" Kapitan je znižal svoj glas do šepeta.

"Morda ste se pa le odločili! Samo besedo mi recite. Samo 'da'. In vse vaše življenje bo teklo drugače. Vse bom napravil za vas. No?"

Sklonil se je k njenemu obrazu in jo prijel za rame.

Molčala je in utrujeno naslonila glavo na njegov plašč.

"Čakam. Da ali ne?"

"Ne vem. Težko mi je."

Kapitan je zopet pogledal na uro.

"Iti moram. Sem že tako zakasnil."

Vera je dvignila objokani obraz in skoraj neopazno prikimala.

"Torej: Da? Da?" Divji od veselja jo je objel, jo zopet takoj spustil in priganjal: "Sedaj pa hitro! Hitro! Oblecite se in vzemite sina s seboj. Listek za Williama napišem sam."

Ko je omenil njenega moža, se je Vera streznila.

"Ne, sedaj ne bom šla," je rekla odločno in ponovila: "Tako sedaj se ne peljem z vami."

"Kako to? Saj ste pravkar rekli da."

"Ne morem ga tako samega pustiti. Vse pustiti in zbežati. Ne! Ne morem!"

"Kdaj se bo pa zgodilo?"

"Ne vem. Potem. Pozneje. Kadar hočete. Samo sedaj ne. Kapitan jo je prijel pod pazduho."

"Pojdiva! Na ladji bodo že nastanki. Med potjo vam bom še nekaj povedal."

Na bregu pri čolnu so stali mornarji.

Lisjenko jim je z roko pomignil.

"Pridem!" Obrnil se je k Veri in hitro govoril: "V dveh tednih pride lahka dvojčanka na črni rtič. Njen kapitan je Sergej Stepanovič Klimov. In ob tem času morate priti k svetilniku. Z vsem. In Sergej Stepanovič vas bo vzel s seboj. Čujete? In čez

nekaj dni vas bo pripeljal k meni v Arhangelsk. Ste razumeli? Še enkrat: v dveh tednih pri svetilniku. Tam bo ladja. Kapitan Sergej Stepanovič Klimov..."

Vera je hotela nekaj reči, pripomniti. Toda bilo je že prepozno.

Že sta bila ob vodi. Mornarji so pograbil za vesla, kapitan ji je poljubil roko, se nežno in bodrilno nasmehnil in pomembno rekel: "Na skorajšnje svidenje, Vera Jakovlevna! Glavo pokonci!"

Čoln je zdrsel po valovih. Vera je razburjena stala na pečini, ne da bi se mogla zavedati, kar se je zgodilo, in mahala z robcem. Za njo so se nepričakovano oglašili znani koraki.

"Zakaj se mu tako mudi? Ko sem čul sireno, sem skoraj tekel semkam in kljub temu prepozno!"

William je pazljivo in vznemirjeno gledal ženo.

"Zakaj si tako čudna? Ali se ne počutiš dobro?"

"Ne, nič mi ni," je dejala Vera in se izognila njegovemu pogledu.

Položil ji je eno roko okrog pasu, z drugo pa pomahal proti ladji, ki je pravkar dvignila sidro in obračala krmilo proč od zaliva.

"Pojdiva, da ne bo otrok jokal."

William je tesneje privlel ženo k sebi in šel s trdnimi koraki v hišo.

9

Življenje se je razklalo na dvojce: na dve življenji, na dve Veri. Ena, prejšnja, je bila z možem in otrokom tu na samotni severni obali. Tu je uživala družinske radosti in imela gospodinjske skrbi, tiho žalost in neugasljivo bol — vse prejšnje, navadno življenje, ki ga je žive-la v teh neskončnih štirih letih.

Druga Vera je pa živela v novem, fantastičnem svetu, ki je bil poln gibanja in presvetlih barv. Tam je bila godba, gledališče in ceste, polne hrušča in trušča. Pa glavna stvar: tam so bili ljudje, ljudje, tisoči ljudi.

In obe ženi, ki si nikakor nista bili podobni, a sta živeli v eni lupini, sta se neprestano borili med seboj. Sedaj je zmaga-la ena, sedaj druga. Težko je bilo prorokovati, katera bo naposled zmaga-la. Mnogokrat je vprašal William, ki ga je nenavado ženino stanje vznemirjalo: "Vera, bojim se zate. Tako si spremenjena. Kaj ti je?"

"Nič mi ni. Prav tako sem, kakršna sem bila."

"Ne, nekaj ti je." Vprašujoče in nemirno jo je gledal. "Povej mi, ali se ti je kaj zgodilo? Ali si zdrava?"

"Ne, nič se mi ni zgodilo in popolnoma zdrava sem. Ne delaj si nepotrebnih skrbi," je odgovorila s pritrjeno nejevoljo.

"Hoditi moraš večkrat na sve-ži zrak. Škoduje ti, da se zmeraj vdaš samotni in razmišljaš," je silil mož v njo.

(Dalje prihodnjič.)

VELIKA POMOČ ZA POLET.

NE MESECE JE—

TRINERJEVO GRENKO VINO

Poletu je vaš železec večkrat na reda. Sprememba pitne vode, hitra sprememba vremena in drugi vzroki so krivi tega. Vzemite Trinerjevo grenko vino z vitaminom B-1 po navodilih na steklenici in počutite se bodele dobro. Dobi se v vseh lekarnah. Ako ga ne morete dobiti v vaši sosesčini, tedaj pošljite \$1.25 ali \$6.50 na Jos. Triner Corp., 1333 Ashland Ave., Chicago, Ill. In dobi-bodete eno ali šest steklenic Trinerjevega grenkega vina z vitaminom B-1 poštne prosto. —(Adv.)

Razni mali oglasi

Delo dobe moški

POTREBUJEM

30

GOZDARJEV

za vsakovrstno delo v gozdu.

STALNO DELO ZA VEČ ČASA

DOBRILA PLAČA

Za podrobnosti pišite na:

MARKO MANCE

OAKLAND, MD.

Delo za ženske

SLUŽKINJA—\$70 za delo v opravljenem apartmanu hotelu. Udobno delovno stanje. Nedeljo prosta. 63 Deming Place.—Lincoln 6234.

POŠTNA UPRAVA

Šel valed vojnih razmer zmanjšal delo in zamude s preuredbo naslovov. Vsek naslov v večjih mestih ima namreč sedaj še posebno število, ki pismonosu pove, v katerem kraju se naslovnik nahaja.

Naslovite v bodoče vsa pisma:

PROSVETA

2657 S. Lawndale Ave.

Chicago 23, Illinois

TISKARNA S.N.P.J.

sprejema vsa

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNPJ. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne Cene zmerne, unliko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 S. Lawndale Avenue . . . Chicago 23, Illinois
TEL. ROCKWELL 4904

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine in eni naročnik. List Prosveta stane za vse enako, za člano ali medčlano \$8.00 za eno leto naročnine. Ker pa člani še plačajo pri vpisu \$1.50 za tehnik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vročka, reči, da je list predrag za člano SNPJ. List Prosveta je v resni lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tehnik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

Cena lista Prosveta je:

Za Zdrul, drlavo in Kanado \$8.00	Za Cloro in Chicago je \$7.50
1 tednik in 4.00	1 tednik in 3.50
2 tednike in 7.00	2 tednike in 6.10
3 tednike in 9.50	3 tednike in 8.60
4 tednike in 12.00	4 tednike in 11.10
5 tednikov in 14.50	5 tednikov in 13.60
Za Evrope je \$9.00	

Isposlato spodnji kupon, prilozite potrebno vsoto denarja ali Money Order v planu in si naročite Prosveto, list, ki je v resni lastnina.

PROSVETA, SNPJ.

2657 So. Lawndale Ave.

Chicago 23, Ill.

Prilozite polijam naročnino na list Prosveto vsoto \$

1) Ime Čl. družina št.

Naslov

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od slededih članov moje družine:

2) Čl. družina št.

3) Čl. družina št.

4) Čl. družina št.

5) Čl. družina št.

Mesto Družina

Nov naročnik Star naročnik

Pod severnim nebom

Pavel Nizovoj

8.

Vera je umirila otroka in se zopet obrnila h gostu. Sedla je na stol in se bolestno nasmehnila.

"Vidite, Vladimir Petrovič, namesto Sjomčke imamo sedaj Mitjo. Strašno muhast otrok. Ves dan veka. Bolehen je."

Zopet je povesila glavo.

Lisjenko se je previdno dotaknil njenih ramen.

"Vera Jakovlevna, samo od vas zavisi. Samo želite morate. Ena beseda iz vaših ust, Vera Jakovlevna."

Vzel je njeno roko in se je dotaknil z ustnicami.

"Neverjetno težko je za vas. Končno ga le ne ljubite. Vem. Trdno sem prepričan."

"Ne vem. Morda. Toda ne morem. Dala sem si besedo."

"Ljubica moja, to je nesmisel. To so neumnosti. Vaše in vaše-ga otroka življenje je več vredno od vsake častne besede."

"Nisem tako mislila. Nobene besede nisem dala. Toda ne morem. Nimam moči. Ne, ne! Vendar ga ljubim in bom ostala pri njem, pa če mi je še tako težko. Bom! Bom!"

Zadnje besede je izkričala, kakor bi hotela s tem samo sebe prepričati.

"Če je tako, potem naj tako ostane. Govoriva o čem drugem!" Lisjenko je stopil dvakrat po sobi.

"No, kak je bil Williamov zimski lov?"

"Tako približno tri ducate lisic. Sicer pa ne vem natančno, morda tudi manj," je Vera nejevoljno odgovorila.

Razgovorila sta se o zimskem lovu, o vremenu, o mestnem življenju, toda oba sta mislila na nekaj drugega in sta se skrbno izogibala omeniti ranjkega Sjomčko.

Kapitan je pogledal na uro.

"No, sedaj moram oditi. Na svidenje!"

"Kaj, proč že morate?" je Vera prestrašeno vprašala. "Zopet za nekaj mesecev?"

GROWTH of the U. S. MERCHANT MARINE

Each complete outfit represents a million gross tons

Gross Tonnage in ALL DEEP-SEA TONNAGE